

Katsaus vuoden 2012 toimintaan (tiivistelmä)

Lastenkirjainstituutti palveli toimintavuonna lastenkirjallisuudesta ja sen tutkimuksesta kiinnostuneita organisaatioita, käyttäjäryhmiä ja yksityisiä ihmisiä tehokkaasti. Instituutin järjestämät seminaarit, opastukset ja julkaisut tarjosivat alan toimijoille ajankohtaista tietoa ja tilaisuuksia vuorovaikutukseen. Lastenkirjainstituutti on edelleen arvostettu ja toivottu yhteistyötaho, jonka puoleen monet tamperelaiset, valtakunnalliset ja ulkomaiset tahot kääntyvät.

Seuraavan vuoden hankkeisiin haettiin systemaattisesti apurahoja, koska instituutin 35-vuotisjuhlavuoden halutaan lisäävän Lastenkirjainstituutin vaikutusta entisestään.

Vuonna 2012 aloitettiin instituutin strategiatyöskentely kirjaston osalta. Vuotta leimasi myös instituutin roolin määrittely osana mahdollista Luovien alojen keskusta, jonka toteuttamisesta Tampereen kaupunki ei vielä vuonna 2012 tehnyt päätöstä.

Kirjastotoiminta ja kuvitusarkisto

Kirjaston luetteloitu kokoelma oli vuoden lopussa 55 361 kirjaa. Onnet-tietokantaan oli luetteloitu 44 890 nidettä. Kirjastoon hankittiin kaikkiaan 1 750 teosta, joista 82 oli tutkimus- tai tietoteosta. Kirjastoon tuli vuoden aikana 63 lasten- ja nuortenlehteä ja 42 alan ammattilehteä. Kirjaston kokoamia kirjanäyttelyitä oli esillä kirjastotiloissa tai muualla yhteensä seitsemän. Vakituksista näyttelyistä oli liikkeellä aapinäyttely yhden kuukauden ajan.

Kirjakori 2011 -näyttely oli esillä 2.4.–16.5.2012. Tampereen Runokaupunki-festivaalitalaisuutta varten 14.10. koottiin vitriiniin Tuula Korolaisen ja Jukka Itkosen kirjoja. Jalmari Finnen Kiljus-kirjat ja talvisia kuvakirjoja olivat Aarrearkkunäyttelyinä. Riitta Uusitalon ja Maija Karman kuvitusoriginaaleja lainattiin Työväenmuseo Werstaan Arjen aakkoset -näyttelyyn. Näyttely oli esillä 14.9.2012–6.1.2013 ja jatkuu sen jälkeen kiertonäyttelynä eri puolilla Suomea. Taikahuilunäyttely oli esillä Nokian Kerholassa helmikuussa ja Pieni enkeli -näyttely Lappeenrannan maakuntakirjastossa marras-joulukuussa.

Kuvitusarkistoon saatiin kuvittaja ja sarjakuvantekijä Riitta Uusitalolta 67 originaalin lahjoitus. Ennestään Lastenkirjainstituutin kuvituskokoelmassa on kotimaisten lastenkirjakuvittajien kuvaoriginaaleja ja luonnoksia yhteensä noin 2 500. Näiden lisäksi Camilla Mickwitzilta ja Maija Karmalta on arkistoituna painotuotteita, käsikirjoitusversioita ja kirjeitä noin 2 000.

Toiminnan esittely, yhteistoiminta ja vaikuttaminen

Alkuvuodesta instituutti osallistui esittely- ja myyntipöydällä Tampereen Kulttuuritorille ja Elävän kirjallisuuden festivaaleille. Tampereen kirjamesuille 13.–15.4.2012 koottiin instituutin osastolle sekä aikuis- että lapsivieraiden iloksi kurkistuskirjoista näyttely Kuka luuraa luukun takana? Instituutti osallistui myös Sastamalan Vanhan kirjallisuuden päiville kesäkuun lopussa.

Tamperelaisia kutsuttiin tutustumaan instituuttiin ja lasten- ja nuortenkirjallisuuteen järjestämällä 28.11. Kirjabasaari. Kävijöillä oli mahdollisuus tavata pirkanmaalaisia lasten- ja nuortenkirjailijoita, ostaa heidän kirjojaan ja saada signeerauksia. Kirjabasaarista sai ostaa poistokirjoja, arpoja ja instituutin julkaisuja tarjoushintaan.

Tampere kuplii -sarjakuvatapahtuma alkoi jälleen Lastenkirjainstituutin iltatapahtumalla 2.5. Kiljusten paluu -seminaari järjestettiin yhteistyössä Jalmari Finnen säätiön ja Satukustannuksen

kanssa 21.9. Tampereen pääkirjasto Metsossa. Tampereen runoviikko ry:n järjestämä Runokaupunki-festivaali näkyi instituutissa 14.10. järjestetyllä tilaisuudella, jossa esiintyivät Tuula Korolainen ja Jukka Itkonen.

Lastenkirjainstituutti oli asiantuntijaorganisaationa sekä antamassa lausuntoja alan palkintoja varten että valmistelemassa niitä. Lastenkirjainstituutti ehdotti Astrid Lindgren Memorial Award -palkinnon saajiksi vuodelle 2013 Markus Majaluomaa, Tuula Kallioniemeä ja Ilon Wiklandia. Lastenkirjainstituutin edustajat ovat pysyvästi mukana Lastenkirjapöllö-palkinnon esiraadissa. Heli Laaksonen valitsi vuoden 2012 Lastenkirjapöllö-palkinnon saajaksi Ilpo Tiihosen Jeess ketsuppia! -runokokoelman.

Toiminnanjohtaja Maria Ihonen oli Sarjakuva-Finlandia-palkinnon raadissa. Palkinnon sai Ville Tietäväinen sarjakuvaromaanistaan Näkymättömät kädet. Maria Ihonen oli mukana valitsemassa Pertsu ja Kilu -päivillä jaetun Laivakello-palkinnon saajaksi Annika Lutherin. Toiminnanjohtaja osallistui kutsukonferenssiin Osllossa 25.–26.4.2012. Pohjoismaisten instituuttien johtajien ja muiden vaikuttajien aloitteesta Pohjoismaiden neuvosto perusti uuden pohjoismaisen lastenkirjapalkinnon 1.11.2012.

Lastenkirjainstituutti palkitsee vuosittain Onnimanni-palkinnolla jonkin lasten- ja nuortenkirjallisuutta edistävän toimijan. Vuoden 2012 palkinto jaettiin 17.10. Helsingissä Celia-kirjaston lasten ja nuorten palveluille.

Koulutus-, tutkimus- ja julkaisutoiminta

Kirjakori-seminaari on instituutin merkittävin vuotuinen koulutustapahtuma. Kirjakori 2011 -katsaus järjestettiin perjantaina 30.3.2012 Tampereen kaupunginkirjasto Metson luentosalissa. Osanottajia oli satakunta. Kirjakori 2011 uusittiin Seinäjoella ELY-keskuksen tilaamana 20.4.2012. Tapahtumana Kirjakori halutaan tuoda yhä useamman suomalaisen ulottuville.

Toiminnanjohtaja luennoi 27.11.2012 Ikääntyvien yliopistossa Tampereella aiheenaan Menevät mummit ja vauhdikkaat vaarit – ikääntyvien rooli lastenkirjallisuudessa. Lisäksi hän piti Tampereen yliopistossa luentosarjan harvinaisesta aiheesta Länsimaisen lasten- ja nuortenkirjallisuuden historia.

Aikuisille julkaistava lastenkirjallisuuslehti Onnimanni ilmestyi neljä kertaa. Päätoimittajana toimi edelleen kirjailija Tuula Korolainen ja toimittajana FT Päivi Heikkilä-Halttunen. Vuoden käsitellyin aihepiiri lehdessä oli kuvakirja ja kuvitus. Onnimanni 3/12 oli kuvakirjakritiikin erityisnumero, jonka suunnittelusta vastasivat pääosin TaM Maria Laukka ja Päivi Heikkilä-Halttunen. Uusia lasten- ja nuortenkirjoja arvioitiin lähes sata ja alan tietoteoksia toista kymmentä.

Tilat, kalusto ja laitteet

Instituutin toimitilat Puutarhakatu 11 A:n toisessa kerroksessa ovat 500 m²; kahden kellarivaraston kanssa tilaa on kaikkiaan 538,5 m². Siivouksesta huolehti Lassila & Tikanoja.

Instituutin tietoteknisiä valmiuksia parannettiin hankkimalla kirjastoon kaksi uutta tietokonetta, uusimalla varmuuskopiointijärjestelmä ja päivittämällä ohjelmistoja. Vuoden lopussa ostettiin uusi kamera ja tilattiin postimaksukone.

Kannatusyhdistys, hallitus ja henkilökunta

Avoimia jäseniltoja järjestettiin vuonna 2012 kaikkiaan neljä: kolme keväällä ja yksi syksyllä. Kannatusyhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden 2012 lopussa 477 (vuonna 2011 513), joista 436 henkilöjäseniä ja 41 yhteisöjäseniä (2011: 470 ja 43). Uusia jäseniä saatiin vuoden aikana 25 henkilöä. Jäsenmaksu oli henkilöjäseneltä 30, opiskelijajäseneltä 15 ja yhteisöjäseneltä 50 euroa.

Yhdistyksen kevätkokous pidettiin 24.4. kustannusosakeyhtiö Tammessa Helsingissä. Puheenjohtajana toimi kustannustoimittaja Anna Warras ja läsnä oli 24 jäsentä. Syyskokous pidettiin 15.10.2012. Puheenjohtajana oli Tanu-Matti Tuominen. Kokouksessa kutsuttiin yhdistyksen kunniajäseniksi runoilijat Kirsi Kunnas ja Tuula Korolainen.

Kannatusyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana jatkoi Markku Töllinen ja varapuheenjohtajana Tuula Korolainen. Hallitus kokoontui viisi kertaa, joista yksi kokous toteutettiin sähköpostikokouksena. Työvaliokunnan kokouksia pidettiin kolme ja julkaisutoimikunnan yksi. Onnimanni-palkintolautakunta kokoontui kerran ja Lastenkirjapöytäneljä neljä kertaa.

2012 aikana Lastenkirjainstituutista sai palkkaa tai palkkiota yhteensä 43 henkilöä.

Talous

Lastenkirjainstituutin tulot vuonna 2012 muodostuivat pääasiassa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä valtionavustuksesta sekä Tampereen kaupungin myöntämästä avustuksesta. Onnimanni-lehden julkaisemiseen saatiin OKM:ltä kulttuurilehtitukea 14 000 euroa. Keväällä järjestettyyn Kirjakori 2011 -tapahtumaan saatiin 2 000 euron avustus WSOY:n kirjallisuussäätiöltä.